

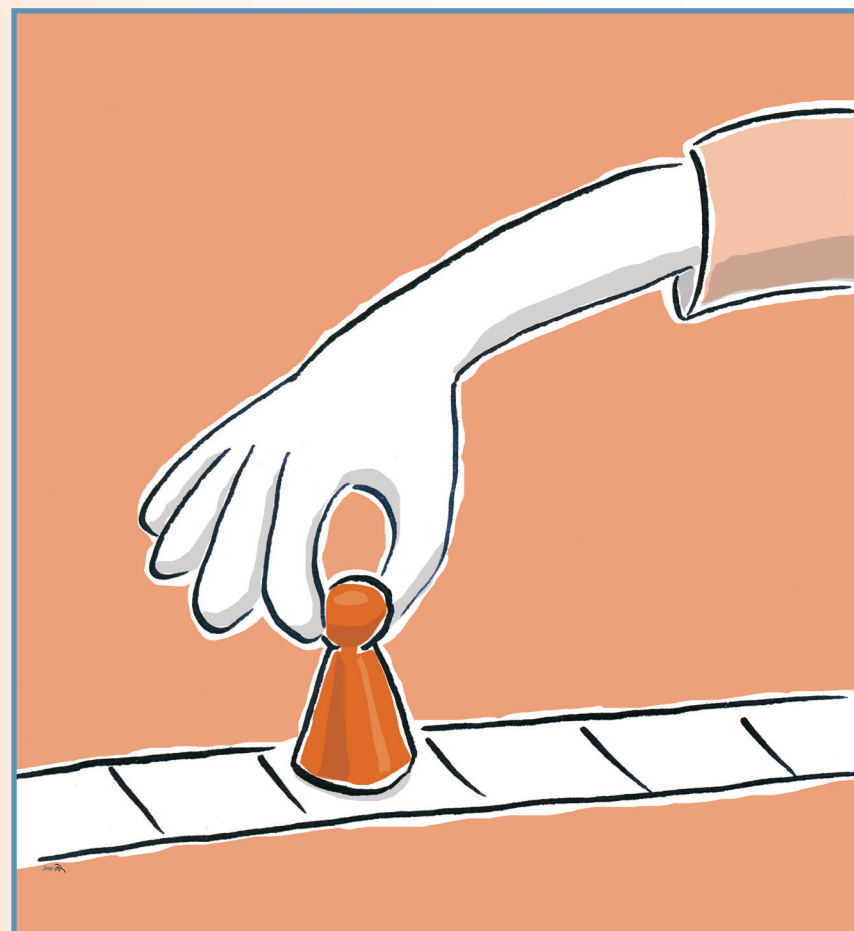
SZABÁLYAINK

SZKA_209_31

Készítette: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

9. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a szükség van-e egyáltalán szabályokra?					
A,B	<p>A tanulók 4-5 fős csoportokat alkotnak. Minden csoport megkapja a D1 melléklet egyik vagy másik karikatúráját. Megnézik a rajzot, és válaszolnak a hozzá kapcsolódó kérdésekre. Az azonos lappal dolgozó csoportok ezután összeülnek, és egyeztetik a gondolataikat. A tanár ezután kivetíti a két rajzot, a nagy csoportok szóvivői pedig ismertetik társaikkal a felvetődött gondolatokat. Végül az osztály a tanár irányításával arról beszélget, hogy milyen veszélyeket rejt magában a túlszabályozott, illetve a teljesen szabályok nélküli világ (P1).</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Az óra alapkérdésének megfogalmazása</p> <p>Képelemző készség Véleményalkotás Szabálykövetés Kritikai gondolkodás</p>	<p>Csoportos munka – képelemzés és feladatmegoldás</p> <p>Frontális munka – irányított beszélgetés</p>	<p>D1 (Feladatlap)</p> <p>Papír és írószer</p>	<p>P1 (Útmutató)</p> <p>P2 (Kivetíthető karikatúrák)</p> <p>A kivetítéshez szükséges eszközök</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Szabályok a mindennapokban					
A	<p>A tanár képeket (P2) vetít. Mindegyik után ad 2-3 percet, hogy a diákok leírják, ami a képről eszükbe jut. Ezután mindenki választ magának valakit, akivel összehasonlítja a gondolatait. Ez kb. 8-10 percet vehet igénybe.</p> <p>Ezután a 2-3 fős kis csoportokból összesen hat nagyobb csoport alakul. Mind a hat csoport kap egy kérdéskártyát (D2), és megvitatja azt.</p> <p>A szóvivők ismertetik a többiekkel a kérdést, és a csoport arra adott válaszait is.</p> <p>(Itt van vége az első 45 percnak.)</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Saját élmények felidézése a normakövetéssel kapcsolatban.</p> <p>Szabálytudat Kritikai gondolkodás Együttműködés</p>	<p>Egyéni munka – képzettársítási gyakorlat</p> <p>Páros és csoportos munka – gondolatok egyeztetése</p> <p>Frontális munka – csoportszóforgó</p>	<p>D2 (Kérdéskártyák)</p> <p>Papír és írószer</p>	<p>P2 (Kivetíthető képek és útmutató)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Valamennyi diák megkapja a D3 feladatlapot. Először önállóan dolgozik, majd kb. 10 perc múlva választ magának valakit, akivel folytatja a munkát. Kb. 5 percig dolgoznak együtt, majd két-két pár (vagy hármas csoport) egyesül 4-5 fős kiscsoportokká, és egyeztetni a gondolatait. A kiscsoportnak újabb 10 perc áll rendelkezésére, hogy megoldja a feladatokat.</p> <p>A szóvivők végül beszámolnak az osztálynak a csoportbeszélgetés eredményeiről. A társak röviden reflektálnak az elhangzottakra. A tanár pedig összefoglalja a beszélgetés lényegét. (Itt van vége az első 45 percnak.)</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Személyes emlékek felidézése és vélemények megfogalmazása</p> <p>Önreflexió Véleményalkotás Kritikai gondolkodás Együttműködés Szabálytudat</p>	<p>Egyéni, páros, kiscsoportos munka – Közös szövegértelmezés és feladatmegoldás</p> <p>Frontális munka – csoportszóforgó</p>	<p>D3 (Szöveg és feladatok)</p> <p>Papír és írószer</p>	<p>P3 (Szempontok a beszélgetéshez)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b A túlélés szabályai I.					
A	<p>A tanár röviden ismerteti A legyek ura című regény szereplőinek élethelyzetét. Ezután ő vagy egy diák felolvassa a szemelvényt (D4). Ezután minden tanuló megkapja a szöveget, és húz egy szerepkártyát. A kártyán szereplő kérdésekre egy külön papíron válaszol.</p> <p>Az azonos szerepkártyát húzó tanulók csoportot alkotnak: A tanár kijelöl egy-egy erre alkalmas csoportvezetőt, és a csoportok az ő irányításukkal megvitatják a válaszokat. A csoportbeszélgetés tartalmát a feladattal megbízott jegyző írásban rögzíti, és egy szóvivő ismerteti az osztály előtt.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Az együttélési szabályok elemzése regényrészlet alapján</p> <p>Problémaérzékenység Összefüggések felismerése Szabálytudat Felelősségvállalás</p>	<p>Frontális munka – bemutatás</p> <p>Egyéni és csoportos munka – helyzet- és szerepértelmezés</p>	<p>D4 (Szemelvény) D5 (Szerepkártyák)</p>	<p>P4 (Útmutató) P2 (A szerző kivetíthető képe) A vetítéshez szükséges eszközök</p>
B	<p>A tanár bemutatja Verne és Golding képét, és elmondja, a két szerző egy-egy műve nagyon hasonló témát dolgoz fel. Az egyik történet azonban a 19., míg a másik a 20. században játszódik, mintegy 100 év különbséggel. Az osztályt két részre osztják. Az egyiknek az lesz a feladata, hogy leírja, mi a közös a két történetben. A másik a különbségeket fogja lejegyezni. Két diák felolvassa a Verne és a Golding-regény részletét (D4, D6). A tanulók pedig elmondják, hogy milyen hasonlóságokat és különbségeket fedeztek fel a két szemelvényben. Ezt követően a tanár ismerteti mindkét történet végét.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Szabályokat kívánó élethelyzetek megismerése irodalmi művek alapján</p> <p>Tájékozódás az időben Szépirodalmi művek értelmezése Lényegkiemelés Összehasonlítás</p>	<p>Frontális munka – bemutatás</p> <p>Egyéni feladat – két szöveg egybevetése megadott szempont szerint</p> <p>Frontális munka – megbeszélés és szemléltetés</p>	<p>D4 (Szemelvény) D6 (Szemelvény)</p>	<p>P5, P6 (A két történet vége) P7 (Útmutató) P2 (A szerzők kivetíthető képe) A vetítéshez szükséges eszközök</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c A túlélés szabályai II.					
A	<p>A tanár moderálásával a diákok megvitatják, aktualizálják a regényrészlet tanulságait, majd a tanár elmondja a történet végét (P4, P5)</p> <p>A hangulat megidézéséhez a tanár kivetíti a regény egy-egy jelenetét ábrázoló két képet. Ezt követően közösen gyűjtenek olyan helyzeteket, amikor nem lehet boldogulni közösen hozott működőképes szabályok nélkül. (A legkülönbözőbb helyzetek felmerülhetnek az osztálykirándulástól a katasztrófhelyzetekig.)</p> <p>Egy evvel megbízott diák felírja a táblára a felsorolt helyzeteket. Közben senki sem minősíti az ötleteket. Miután azonban letelt az erre rendelkezésre álló idő (kb. 5 perc), vissza lehet kérdezni, magyarázni, vitatkozni arról, hogy a javasolt gondolatoknak valóban itt van-e a helye.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Az irodalmi alkotás üzenetének aktualizálása és saját élmények felidézése</p> <p>Fantázia Asszociatív gondolkodás Általánosítás Vita</p>	<p>Frontális munka – ötletbörze és szemléltetés</p>	<p>Tábla és kréta</p>	<p>P4 (Útmutató)</p> <p>P5 (A történet vége)</p> <p>P2 (Kivetíthető képek) A vetítéshez szükséges eszközök</p> <p>P8 (Útmutató)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja / fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Az osztály egyik fele a Verne-regény, a másik a Golding-regény részletével foglalkozik. Mindkét alcsoporton belül 4-5 fős kiscsoportok alakulnak. Mindegyik tanuló megkapja a megfelelő (D4, D6) szövegrészletet. A kiscsoportok pedig kapnak egy-egy feladatlapot (D7 vagy D8), amit közösen megoldanak.</p> <p>Az azonos szöveggel dolgozó csoportok vezetői összeülnek, és egyeztetik válaszaikat. Az eredeti helyükön maradt csoporttagok ezalatt olyan helyzeteket keresnek, amelyekben – a regényhez hasonlóan – nagyon fontos a közös szabályokban való megállapodás, és ezek működésének biztosítása. Le is írják, amire jutnak.</p> <p>A csoportvezetőkből alakult kör képviselője ismerteti az osztállyal, hogy együtt milyen következtetésekre jutottak, majd a csoportok szóvivői mutatják be az összegyűjtött helyzetek listáját. A tanár által moderált záró beszélgetésben el kell jutni a közös szabályokban való megállapodás szükségességének felismeréséig.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Az irodalmi alkotás üzenetének aktualizálása és saját élmények felidézése</p> <p>Véleményalkotás Általánosítás Következtetés Aktualizálás</p>	<p>Csoportmunka – közös feladatmegoldás és gondolatok egyeztetése</p> <p>Frontális munka – a csoportszóforgó, és irányított beszélgetés</p>	<p>D4 (Szemelvény) D7 (Feladatlap)</p> <p>D6 (Szemelvény) D8 (Feladatlap)</p>	<p>P7 (Útmutató)</p> <p>P8 (A tanulságok levonása)</p>
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
A, B	<p>Minden tanuló kitölti az értékelő lapot.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	Értékelés, önreflexió	Egyéni feladat	D9 (Értékelő lap)	

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1

Szempontok a karikatúrákhoz kapcsolódó beszélgetéshez (D1)

A két karikatúrához kapcsolódó beszélgetés során arról essék szó, hogy mind a szabályok teljes mellőzése, mind a túlságosan szigorú előírások problémákhoz vezethetnek. Szabályokra szükség van, egy teljesen szabálynélküli világ nem működőképes. Ha nincs átlátható rendszer, és nem léteznek vonatkoztatási pontok, az esetlegesség mindenki számára bizonytalanságot jelent. Ezt a helyzetet az erősek, a hangadók, az éppen pozícióban lévők kihasználhatják, halászhathatnak a zavarosban, és ez meglehetősen kiszolgáltatottá teszi a jóhiszeműeket, a gyengéket. A játéktáblán lépkedő kislány „túlereje” a megdőbönt kis játékgurák között nyilvánvaló: A játékot ezúttal biztosan megnyeri, de a győzelem, mivel nem voltak játszó-, illetve versenytársai, nem hoz számára tartós és megalapozott örömet, elszigeteli a többiektől.

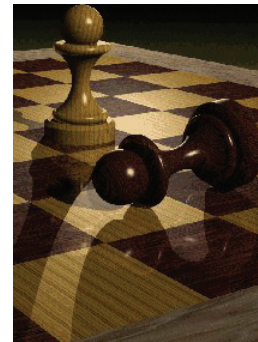
Az „Aki nem lép egyszerre, nem kap rétest estére” dalt mindenki ismeri. A szabályok egyik alaptípusa az, amikor mindenkinek egyformává kell válnia, függetlenül attól, hogy milyen egyéni szükségletei, érdekei és vágyai vannak. A képen a két mosolytalan és riasztó pedagógus a sokféle gyereket erőszakkal alakítja egyformává. A merev szabályok tönkre tehetik, elszűrőzhetik az egyént, és megfosztják minden személyes vonásától. Vannak természetesen olyan helyzetek, amikor a szabályok betartása, tehát az, hogy „mindenki egyszerre lépjen” elengedhetetlen. Szabályokra tehát szükség van, de nem mindegy, hogy milyenek ezek a szabályok, és kik, hogyan működtetik őket.

(A két Szűcs Édua karikatúra nyomtatott és kivetíthető formában is rendelkezésre áll.)

P2

Amikor szükségesek a szabályok

Kivetítendő képek (külön fájlban)

1. Játékszabályok (sakkfigurák)

2. Sportszabályok (szabálytalankodó focisták)

3. Gyerekülés az autóban

4. Nem szabad!
Kisgyerek a gyógyszeres szekrény előtt

5. Tiltó tábla 1., 2
(Figyelmeztetés robbanásveszélyre)

6. A kutyapiszok eltakarítására való figyelmeztetés
(Egy kutya ül a bilin – nem ez a megoldás)

A megbeszélés javasolt szempontjai

A beszélgetésből derüljön ki, hogy az emberi együttélésnek vannak elengedhetetlen szabályai. A játékban és a sportban létező szabályok elhanyagolása magát a tevékenységet lehetetleníti el, és elveszi a vele járó örömezt. A közlekedési szabályok nélkül még veszélyesebbek lennének az utak, és még több lenne a baleset. Lé-

teznek kimondott veszélyhelyzetek (például a gyerekek hozzájutása gyógyszerekhez vagy a robbanásveszélyes helyzet előidézése), amelyek következetes és határozott tiltással nagyrészt megelőzhetőek. Vannak továbbá szabályok, amelyek be nem tartása felesleges bosszúságot okoz. Ilyen például a kutyapiszok eltakarításának elmaradása. (De említhetnénk a szemetelést, a falak összefirkálását vagy a rongálást stb.).

P3

Szempontok a Szabályok az élethez feladat értelmezéséhez (D2)

A gyereknyelven megfogalmazott szabályok valóban az értelmes, erkölcsös, egészséges és harmonikus életvitel szabályai, amelyek a felnőtt létben is alapvető fontosságúak. Mert mi mindenről is esik szó az óvodáskorban megalapozott szabályok között? Önzetlenségről, kölcsönösségről, erőszakmentességről, egymás tiszteletéről, megbecsüléséről, a test és lélek egészségének biztosításáról, az egymás és magunk iránti felelősség vállalásáról. Sajnos e szabályok betartása a felnőttek világában sem érvényesülnek a szükséges módon. A csoportmunkát követő beszélgetés során szükséges felhívni a diákok figyelmét arra, hogy minden egyes ember felelős önmagáért, társaiért, közvetlen környezetéért, és ez a felelősség nem hárítható át a zavaró körülményekre, mások hibáira, mulasztásaira. A csoportokban összegyűjtött konkrét példák segíthetnek abban, hogy ezt belássuk.

P4

Szempontok a Golding-regény részletének feldolgozásához

Nagyon szerencsés, ha a regényt a gyerekek magyar órán már feldolgozták, vagy ha sikerül az órát megelőzően közösen megnézni

Peter Brook filmjét. Ha nem, a tanár dolga, hogy röviden ismertesse az előzményeket, majd a feldolgozás után informálja a tanulókat a történet befejezéséről (P5 melléklet). Ezen az órán nem irodalmi elemzésre van szükség, hanem annak a megtapasztaltatása, hogy vannak olyan helyzetek, amelyekben életbevágóan fontos a meggyezés.

Javasolt kérdések és feladatok

1. Mit jelképez ebben az esetben a kagyló?
2. Milyen hasonló szimbólumokat ismertek?
3. Miért van szükség törvényekre a szigeten?

Megoldási kulcs

1. A kagyló itt az összetartozás és a törvényesség jelképévé vált. Az olvasott részletben a kagyló látványa és elfogadása közös jelképként hozzásegíti Ralphot a győzelemhez. Az ő tekintélye és a gyerekcsapat harmonikus együttélése addig tart, amíg a kagyló meg tudja őrizni ezt a funkcióját.
2. Országos szinten ilyenek a nemzeti jelképek (zászló, címer, Himnusz), amelyek tiszteletében konszenzus van. A parlamenti demokrácia rituális kellékei és az érvényes jogszabályok (maga az Alkotmány) is hasonló szerepet játszanak. Hasonló jelképek más kisebb-nagyobb közösségekben is léteznek (például a kereszt a kereszténységben, városcímer, az iskola zászlaja stb.).
3. A regényben a túlélés feltétele az, hogy működjenek a törvények, szabályozott legyen az együttélés. A tragikus végkifejlet éppen az okozza, hogy nem sikerül ezeket a törvényeket betartatni, és a pusztító erőszak lesz úrrá a gyerekek között.

P5

Golding: A legyek ura

A történet vége

A Golding-regényben szereplő gyerekek azonban nem képesek a maguk által hozott törvények betartására, elvadulnak, elállatiasodnak, egymás számára is veszélyesekké válnak.

„Azt gondoltam volna – mondta a tiszt az elkövetkező nyomozás lehetőségein tűnődve –, azt gondoltam volna, hogy egy csomó angol gyerek..., valamennyien angolok vagytok, ugye? ...jobb teljesítményre képes, már úgy értem...

– Eleinte rendben is volt minden – mondta Ralph –, mielőtt... Elhallgatott.

– Akkor valamennyien összetartottunk...

A tiszt biztatóan bólintott.

– Értem – mondta. – Összetartottatok. Mint a Korall-szigeten.

Ralph némán a szemébe nézett. Egy percre újra felmerült emlékezetében az a különös ragyogás, amely egykor elárasztotta a partokat; de azóta a sziget képe megperzselődött, mint a korhadt fa... Simon meghalt... Jack pedig... Könnyek buggyantak ki a szeméből, zokogás rázta. Amióta a szigeten van, először engedte el magát, testét vadul facsarták a fájdalom görcsei. A fekete füstfelhő alatt a sziget égő romjai közül szállt fel jajszáva, s a fertőző izgalomban a többi kislány is hirtelen elbőgte magát. És Ralph mosdatlan, piszkos kis testével, összegubancolódtott hajával, taknyos orrával hangosan siratta ártatlanságának elvesztését, az emberi szív sötéttségét és Röfi nevezetű igaz, bölcs barátjának halálos zuhanását a sziklafennsíkról.

A tisztet megindította, s meg is zavarta kissé a gyerekek sírása. Elfordult, időt akart nekik adni, hogy összeszedjék magukat. Szemét a távolban horgonyzó kecses formájú cirkálón pihentette, és várt.”

P6

Verne: Két év vakáció

A történet vége

Verne így zárja regényét: „Azt a fogadtatást se kell leírunk, amelyben Kata és Evans vitorlamester részesült. Nyilvános aláírást nyitottak, és a befolyt összegért megvettek egy kereskedelmi hajót, amely a Chairman nevet kapta. E hajót Evansnak ajándékozták, aki egy személyben hajóparancsnok és tulajdonos lett azon föltétel alatt, hogy a Chairman az aucklandi kikötő hajóállománya-hoz tartozzék. És valahányszor Evans utazásai közben visszatért Új-Zélandba, mindannyiszor a legszívesebb fogadtatásra talált a „fiai”-nak családjai körében. (...)

***

Az elbeszélésből a következő erkölcsi tanulság vonható le, ami igazolja is könyvünk „Két évi vakáció” címét: Egy nevelőintézet növendékei sohase lesznek kiteve annak, hogy ily körülmények közt töltsék el a vakációjukat. De a gyermekek ne feledjék el, hogy nincs oly helyzet, amelyből ne lehetne megmenekülni: rendteremtéssel, buzgalommal és bátorsággal. És főleg ne feledjék, ha a Sloughi fiatal utasaira gondolnak. Őket megérlelték a megpróbáltatások, s mikor k hazatértek, a kicsinyek már csaknem nagyok és a nagyok csaknem férfiak voltak.”

(Fordította: Huszár Imre)

P7

Szemponatok a regényrészletek összehasonlításához, megbeszéléséhez

Mindkét regényben védett környezetben nevelődő angol iskolásfiúk vetődnek egy lakatlan szigetre, ahol felnőttek híján saját maguknak kell gondoskodniuk fennmaradásukról. Folyik vetélkedés a vezető szerepért: Briant és Doniphan, illetve Ralph és Jack között. Mindkét esetben felbukkan egy harmadik fiú (Gordon és Röfi), aki beavatkozik az eseményekbe. Briant és hozzá hasonlóan Ralph is elnyeri a társai bizalmát. A túlélés feltétele, hogy megállapodjanak egymással a mindenki által kötelezőnek tekintett szabályokban.

Közösen kell biztosítaniuk az életben maradáshoz, a nyugalom, a kiszámíthatóságot, hiszen nem tudni, mikor találhatnak rájuk. A „törvényes rend” nélkül anarchia következik be, amelyben az erősebbek átveszik a hatalmat, és a gyengéket, a kicsiket kiszolgáltatottá válnak.

A Kétévi vakációban a partra szálló fiúk felismerik és megfogalmazzák a közös célt. Briant azonnal az „egyetértőleg járjunk el” fontosságát hangsúlyozza. A vezetővé válás folyamata nem játszik olyan meghatározó szerepet, mint a Golding könyvben. A kisebbek ugyan ösztönösen vonzódnak Brianthoz, de elsősorban a személyiségből áradó nyugalom, az általa sugallt biztonság miatt van így. Itt ő az értelmi szerző, egyértelmű a fölénye vetélytársával szemben. Goldingnál az értelmi szerző nem annyira Ralph, inkább Röfi, de az őt személyisége nem teszi alkalmassá arra, hogy vezérré válasszák. Kissé meg is van bántva, hogy a többiek Ralphot választják meg. Ralphot meggyőző fellépése, szépsége, a kagylóval való megjelenésének meggyőző volta emeli vezérré. Jack és Doniphan szerepe hasonló, mindketten féltékenyek népszerű társukra.

A Verne regényben az erkölcsi normák érvényesülése egyértelműbb. Sikerül megőrizni a józanságot, s a közös célra figyelve képesek működtetni a lakatlan szigeten kialakuló gyerektársadalmat.

A Golding-regényben a kezdeti harmónia nem tart sokáig. A kagyló elveszti kezdeti szerepét, a gyerekek egymást veszélyeztető, agresszív, elállatiasodott lényekké válnak. (Érdeemes bemutatni a Peter Brook filmből való részletet a kivetíthető képek között, mert ez sokat elárul a történet hangulatából.)

Hívjuk fel a diákok figyelmét arra is, hogy a Verne regény egy évszázaddal korábban játszódik, mint Golding műve. A XX. századi nagy háborúk emléke és hatása nem maradt nyomtalanul, a szabályok és normák működése már sokkal esetlegesebb, mint Verne korában. Verne száz évvel korábbi gyerekhősei képesek saját közösségüket működtetni felnőtt kontroll nélkül, és lélekből megnevesedve, nagyszerű élményekkel gazdagodva kerülnek ki a nagy kalandból. A Golding-regény szereplői nem képesek megőrizni a törvényes rendet, és egymásra és magukra nézve is veszélyessé válnak.

P8

Következtetések levonása a regényekből

A regények egyik lényeges üzenete: **az emberek egymásra vannak utalva, és együtt kell működniük. Meg kell állapodniuk a közös normákban, szabályokban és törvényekben, ha életben akarnak**

maradni és biztonságban akarnak élni. Ez az összefüggés kiszolgáltatott helyzetben, egy lakatlan szigeten, szinte laboratóriumi körülmények között élesebben jelenik meg, mint a mindennapi élet során.

A csoport, az intézmény, sőt a társadalom, de akár a világ működése is igényli a törvényes rendet és a kiszámíthatóságot. Csak ez garantálja az egyének biztonságát, a gyengék védelmét, az erősek féken tartását, az élet feltételeinek biztosítását. Mindez a demokratikusan megalkotott és következetesen betartott és betartatott szabályok, törvények segítségével válik lehetségessé.

A szemelvények feldolgozása után kerül sor olyan **helyzetek** gyűjtésére, ahol a kölcsönös megállapodás segítségével létrehozott szabályok és törvények jelentik a békés együttélésnek, az egyén és a közösség biztonságának garanciáit. Az összegyűjtött helyzetek nagyon változatos témájúak lehetnek. Hiszen ide sorolhatók:

- az osztály közös szabályai általában, illetve egy-egy közös program és rendezvény (például az osztálykirándulás) szabályai konkrétan,
- a különböző játék-, sport és közlekedési szabályok,
- a környezetvédelem, a fenntarthatóság garanciáit biztosító szabályok, törvények és nemzetközi egyezmények,
- az egyetemes emberi jogokat szavatoló nemzetközi jogszabályok és egyezmények.